

'dilę pa 'tã:kə **b** *gospodariti* [upravljati, uporabljati materialne dobrine]: ga'silcę se 'ka: 'duo:brę 'bë:rtvəmę | ☐ ☐ GOSPODARITI (SE) ☐ ☐

▶ **birtovati se** ▶ 'bë:rtvat se -t'jam se tudi -tvəm se nd. ⟨⟩ *prebijati se* (skozi živiljenje), *preživljati se*: 'ka: 'čë:dne se 'bë:rtjata 'dę:, kə sta 'sã:ma | ☐ ☐ ⇒ RIHTATI SE ☐ ☐

birtšaft ipd. ⇒ BIRČAFT ipd.

biskvit ▶ bešk'vjt -a (in bi-; in beš'k-; in bis'k-) m (mn. -'vitę) *biskvit a* nš |pecivo|: bešk'vid bŋ s'pië:kla **b** |kos tega peciva|: t'ri bešk'vite ja žə pə'je:du | ☐ ☐ SSKJ, SP 1962

bistahor ⇒ BISTEHAR

bistehar ▶ 'bis'te'xar medm. ⟨⟩ klic konju *bistahor, na levo* | ☐ ☐ *Konj gre na levo tudi, če voznik brez klica vleče vajat.* (⇒ DIHOT) ☐ ☐ (SSKJ, SP 1962 *bistahor*; Plet. *bistahar*)

bisteharati ▶ 'bis'te'xar:at -əm nd. ⟨⟩ *Kr čustv., redk. b. koga ukazovati komu:* 'bis'te'xar:q me pa 'na: bəš | ☐ ☐ ⇒ KOMANDIRATI ☐ ☐

bištroumen ⇒ BISHTEN

bitels ▶ 'bit'ls -a m živ. ⟨⟩ slabš. *dolgolasec*: 'na: m te 'tã:ga 'bit'lsa g'lë:dała | ☐ ☐ ⇒ KUŠTRAVEC ☐ ☐ (SSKJ *beatles*)

biti ▶ 'bët (nov. 'bit) 'bijam nd. ⟨'bi -te, 'bi:mę, 'beu (nov. 'biu) 'biła -ə, mn. 'bile) *biti* 1. |udarjati z nogo, z roko ob kaj|: k'rã:va (z 'nuo:gę) 'bija 2. |z zvočnim znakom naznanjati čas|: 'ura 'bija • 'puo:žə 'ja:nə sŋ ša 'čuła 'bët 3. srce bije *srce bije* |poganja kri po žilah|: 'kək tę 'sar:cę 'bija! • ⇒ biti RIHTERJA | ☐ ☐ k 1, 3 TOLČI ☐ ☐ +

biti² ▶ 'bët sëm (in sŋ in sŋ) nd. ⟨2. os. sę (in s'), 3. os. ja, mn. smę s'te sə (tudi s), dv. sma sta sta; prihodnjik bëm (in bŋ in m) bəš (tudi uš) bə (tudi u), bëmę (in mę in bëmę in umę) bəte (in pte tudi ute) bədə (in bdę tudi udę nov., redk. baję), bəma (in bma tudi uma) bəta (in pta tudi uto) bəta (in pta tudi uto); vel. 'bō:dę (in 'bō:d' (pred nezvenečimi nezvočniki in pred premorom 'bōt')) 'bō:t:ę (in 'bō:te), 'bō:d'ma 'bō:t:a (in 'bō:ta); del. na -l 'bë:u b'ła: b'žə, b'lę b'le: b'le:, b'ža: b'le: b'lę in b'ža:; pogojniki bę (in b' (pred nezvenečimi nezvočniki in pred premorom p')) -- --; poudarjeno 'səm 'sę 'ja:, 's'mə s'te: 'sə, 's'ma: 's'ta: 's'ta:; 'bəm 'bəš 'bō:, 'bəmę 'bəte 'bədə (nov., redk. 'baję), 'bəma 'bəta 'bəta; 'bę -- --; zanikano: sedanjik 'nišëm (in 'nišŋ in 'nišŋ) 'nišę (in 'nis') 'ni, 'ni-

smę 'nis'te 'nišę (in 'niš), 'nišma 'ništa 'ništa; del. na -l 'ni 'bë:u 'ni b'ła: 'ni b'žə itd. (tudi 'ni bëu 'ni b'ža 'ni b'žə itd.), v zvezi ne bil ipd. na 'bë:u na b'ła: (tudi 'na: b'ža) na b'žə (tudi 'na: b'žə), na b'lę (tudi 'na: b'lę) na b'le: (tudi 'na: b'le) na b'le: (tudi 'na: b'le) itd.; prihodnjik 'na: bëm (in 'na: m) 'na: bəš (tudi 'na: uš) 'na: bə (tudi 'na: u), 'na: mę (tudi 'na: umę) 'na: pte (tudi 'na: ute) 'na: bdę (tudi 'na: udę, nov., redk. 'na: u-jə, star., redk. 'na: dę), 'na: ma (tudi 'na: uma) 'na: pta (tudi 'na: uto) 'na: pta (tudi 'na: uto), redk. na 'bëm itd.; pogojniki 'na: bę (tudi 'na: b' (pred nezvenečimi nezvočniki in pred premorom 'na: p'), redk. na 'bę) -- --) *biti sem* 1. v osebni rabi 1.1. |izraža materialno ali duhovno obstajanje v stvarnosti|: sə gə'tu:ovę 'lędę 'ša:, kə na z'nã:jə 'pišat • z'žə na 'kju:ncə 'sə 'mã:ma - 'na: bdę 'vië:ž 'dō:gə (kmalu bodo umrli) 1.2. nav. s prislovnim določilom, s širokim pomenskim obsegom |izraža obstajanje v prostoru in času|: a ja 'vō:s pəc_()t'rë:xę? • ud 'në: 'xiša ja (stoji) na b'rië:gə • 'kə'vã:čə sə u 'š'mã:rtne 'tut' • uk're:ę bə upra-'vižə (kdaj bo maša)? • {A} a 'ni 'bë:u 'pō:p 'nęč 'vəņę? {B} 'bë:u 'bë:u. 1.3. **a** z oslavljenim pomenom, s povedkovim določilom |izraža lastnost ali stanje osebk| **aa** s pregibno besedo: tis't' 'pō:p ja ba'rã:ba • 'dië:kle ja b'žə nə'së:čə • 'va:trak ja p'rīdnę • 'kë: sə pa 'a:tęjovę k'lučę? • a sę 'ra:t pŋ 'ma:mę, 'ə? **ab** z nepregibno besedo: t'ra:ktōr ja za'nęč? • ta s'līka mę ja ušë:č **ac** s predložno zvezo: 'rō:pčək ja ud k'rəvę **ac** s kakovostnim rodilnikom: 'bəl s'ła:bęga zd'ra:uja 'səm **ad** s primerjavo: u'rīe:mę ja pa 'kə 'nië:lęž za jz'le:t **b** |izraža istost, enakost|: 'së:dŋ pa 'vəsəm ja pęt'na:jst • k'rəx ja (stane) 'vəsŋdęz'd_()inęrjə 2. v brezosebni rabi ali brezosebno |v pomenih kakor pod 1| **a** s smiselnim osebkom v odvisnem sklonu: a 'pō:šte ša 'ni b'žə? • nə'bī:ngə 'ni b'žə, da bę pə'mã:gō **b** s smiselnim osebkom v odvisnem sklonu: 'kək nas ja b'žə st'rã:x! • 'kã: bō (kaj se bo zgodilo) s 'xišę? **c** z delnim rodilnikom kot osebkom, nav. odvisnim od izraza količine: a ja 'ša: 'kę: k'ruxa? • pęt'na:jst ut'rō:k ja b'žə na 'vŋ'tã:čax • star. u pən'dę:lęg bō 'lë:ta s'tar (v ponedeljek bo star eno leto) **č** z nedoločnikom kot osebkom: 'xədə ja b'žə u 'tã:kme 'živet **d** z odvisnikom kot osebkom: 'ni t're:ba, da g'rë:ž z'ra:unę **e** s pri-